

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 95.

Sreda, 29. novembra 1933.

Leto VIII.

Boj proti „marksizmu“ —

boj proti delavskim pravicam.

Nam vsem je že davno jasno, da je parola »boj proti marksizmu« le krinka, s katero se bori današnja kapitalistična družba proti delavstvu. To dejstvo smo sicer že nekajkrat povdarili in ga je sedaj po raznih volitvah treba iznova povdariti. Med volitvami so nasprotniki sami priznavali in se celo bahali s tem, da hočejo sodelovati s podjetniki. Te dni so se pa vršile volitve na Špansem in ker je beležiti reakcijo v španskih volitvah, poveljujejo to reakcijo tako »klerikalni« kakor »napredni« listi, češ, da je čas, da se na Špansem zaveži modernizacija socialnopolitičnih in državljansko - pravnih zakonov.

Ta dejstva in tudi vsa druga poročanja o napredku reakcije nam jasno pričajo,

da buržuazija ne vodi borbe proti »marksizmu« za demokratične in socialne pravice delavskega razreda, marveč proti njim.

Delavstvo se nahaja sedaj dejansko v defenzivi. Njega naloga je, da obdrži svoje postojanke, in kjer reakcija preprečuje aktivno udejstvovanje, tam je potrebno, da delavstvo

širi in pogloblja svojo ideološko plat,

ki naj duhovno veže proletarske vrste. Reakcija ne nastopa prvič. Reakcija je v zadnjem stoletju nastopala že večkrat, toda ideologija proletarijata jo je vedno prebila in premagala. Pripomniti je še treba, da so prejšnje reakcije nastopale v manj razvitem gospodarstvu in da je reakcija imela več opore v družabnem sistemu.

Današnji razvoj kapitalizma je pa v krizi,

zagovornikov kapitalizma je peščica, čim so na drugi strani ogromne množice delavstva in inteligence, ki se končno hote ali ne hote

morajo duhovno zediniti

ter zahtevati svoje pravice do življenja.

To ni prerokovanje. To ni grožnja, marveč povsem logični zakon razvoja.

Diktature ne mislijo dati množicam pravic in kruha, ker so v rokah kapitalistov.

Ne mislijo uvesti pravičnih socialnih razmer, ne mislijo izpremeniti družabnega reda, marveč le

ohraniti oblast nad narodi.

In če snujejo razredne države, je to samo drugačno ime, namen pa isti.

Kako se bo delavstvo borilo v stanovskih državah, kjer bodo, je danes težko govoriti podrobno. Konstatira se pa že danes lahko,

da se mora proletarijat boriti v vsakršni formi vladavine v zmislu socialističnih načel

za svoje pravice, socialne in politične, ter bo to tudi delal in storil v obliki kakršna mu bo možna. Ta borba je utemeljena danes in bo utemeljena tudi v diktaturah, ker se življenjski pogoji z njimi ne izboljšajo, pač pa poslabšajo.

Zavedajmo se vedno in povsod, da je

boj proti »marksizmu« dejansko le boj proti pravicam delavstva, pa ne bomo nikdar zgrešili prave poti.

Treba je!

Misli in delaj za svoj list!

Meščansko časopisju kaže vsak dan bolj sovražno lice delavstvu. Posebno smo opazili to ob volitvah. Pa ne le ob volitvah, ampak tudi ob raznih mednarodnih političnih reakcionarnih dogodkih zasaja to časopisje delavstvu ostri mesarski nož med rebra.

In delavstvo ni ničesar zagrešilo. Zahteva samo svoje človeške pravice.

Imamo »Delavsko politiko«, imamo razne organizacije, toda v njih se ne moremo dovolj braniti, kakor bi bilo potrebno in opravičeno.

Mnogo je morda krivde na nas samih. To krivdo moramo popraviti predvsem s tem, da razširimo svoj list.

Mesec december naj bo posvečen temu delu,

mesec december naj podvoji število naročnikov. Čim bo naš list v vsaki delavski rodbini nam ne bo težka borba, ker bomo v vseh dogodkih informirani.

Razširjen list vodi ideološko svoje naročnike in čitatelje. Mora jih voditi, ker je duhovna vez med njimi ter uravnava njih taktiko, akcijo ter daje celotnemu delavskemu gibanju enotno in udarno smer, ki je potrebna v vsakem gibanju.

December bodi mesec dela. Po nekaterih krajih se akcija že vrši.

Izvrši naj se povsod. Zakaj nad 20.000 nas je glasovalo rdeče pri volitvah v Delavsko zbornico!

Francoska vladna kriza.

Nedavno sestavljena francoska Sarrautova vlada je odstopila, ker je dobila nezaupnico zaradi proračunskega znižanja uradniških plač. Prvi je dobil nalog za sestavo nove vlade Herriot, ki je pa zaradi bolezni odklonil ponudbo. Sedaj je sestavil vlado Chautemps.

Socialisti objavljajo v listu »Populaire« oglas, v katerem pravijo, da so pripravljene, da zapro pot reakciji in glasujejo za ukrepe, ki utegnejo služiti socialnemu napredku. Socialisti pa tudi odklanjajo sodelovanje s senatom. Zahtevajo obnovo, da se dosedanji davki zamenjajo s potrošnino ob ohranitvi eksistenčnega minimuma. Pri davkih je treba razlikovati dohodke dela in rente, dedščine in darila. Dalje zahtevajo 40urni delovni teden, eksistenčni minimum, monopoliziranje prometa z žitom, vinom itd. ter rudnikov, veleindustrije, prometnih podjetij, zavarovalnic in bank. V zunanji politiki pa je dati iniciativo za mednarodno sodelovanje in mir.

V senatu se pojavlja tudi stremljenje po izpremembi ustave.

Nova vlada pa bo nedvomno mo-

rala upoštevati socialistične zahteve, ki utegnejo edino biti podlaga za ugoden razvoj v korist francoskemu narodu.

Program soc. stranke sicer ni vseč buržuaziji (celo naši!), toda gospodarski sistem, ki je v krizi, se mora popraviti v svoji glavni napaki, to je, da se trenutno obdavčijo prejemki pravično in da se donos gospodarstva podružabi z monopolizacijo.

Nova francoska vlada.

Novo francosko vlado je sestavil Chautemps, ki je predsednik in notranji minister obnem. Podpredsednik in pravdo ima Rainaldy, vojsko Daladier, zunanje Boncour, mornarico Sarraut, zrakoplovstvo Pierre Cot, finance Georges Bonnet, proračun Marchandea, trgovino Eynac, obrambo Demoncier, dela Paganon, delo Lemoureux, kmetijstvo Queuille, prosveto Frot, zdravstvo Esrael, pokojnine Ducoste, kolonije Dalimier. Nova vlada ni bistveno drugačna kakor prejšnja. Levičarski kartel ni uspel. Nova vlada pa najbrže ne bo dolgo na krmilu.

O novih taksah.

Ministrstvo financ je objavilo dne 16. avgusta t. l. razpis, po katerem se naj izterjavajo takse za službena razmerja. Zakon o taksah na službena razmerja še ni izenačen. Za Dravsko banovino in Dalmacijo velja zaradi tega v glavnem pristojbinski davek iz leta 1850 in zakon o taksah.

Na podlagi razpisa finančnega ministrstva se mora ta davek sedaj izterjati za pet let nazaj.

Taksi so obvezane vse službene pogodbe med delodajalci in delojemalci. Taksi je zavezano službeno razmerje pomožnega osebja, ki je urejeno s službeno pogodbo v smislu § 207 o. z. in § 5 zakona o zaščiti delavcev ter službeno razmerje trgovskega in ostalega višjega pomožnega osebja po § 324 o. z.

Taksa velja samo takrat, če obstoji kakšna listina, ki določa ali priobčuje ureditev službenega razmerja. Če ni pogodbe ali listine, taksa ne velja. Taksi so podvržena torej pogodbeni in programatični nameščenja. Z dopisi sklenjen dogovor je tudi podvržen taksi, istotako zapisniki sej, kjer se sklepa o nameščenjih s plačo, ali če so prejemki določeni po statutu.

Taksi niso podvrženi razporedi in osebne listine, zapisniki o sejah, ki funkcionarje samo pooblašajo k na-

mestitvam službenih oseb, poslovni redi, pravilniki, ki ne navajajo konkretnih prejemkov itd.

Delavci večinoma ne bodo obremenjeni s to takso, razen onih, ki opravljajo posebne posle in imajo službo pogodbeno sklenjeno. Taki so delovodje, strojniki, skladiščniki, manipulantli. Kolektivne in učne pogodbe so pa proste taks.

Skoraj brez izjeme pa podpadajo taksi trgovski nameščenci ter bančni in industrijski uradniki, ki imajo službene pragmatike.

Istotako so podvrženi taksi javni uradniki teritorialnih občin in samoupravnih ustanov, to je pri mestih in raznih zbornicah ter socialnih zavodih. Takse so pa oproščeni državni uslužbenci, državno prometno osebje, častniki in banovinski uslužbenci.

Taksa se pobira v dveh smereh. Pri višjih poslih in pisarniških poslih po 1 odst., pri uslužbencih, ki opravljajo podrejena opravila, pa po pol odstotka.

S tem uveljavljenim taksnim zakonom so nameščenci in delavci, ki imajo pismeno ugotovljeno službeno razmerje, dvakrat obdavčeni: prvič z davkom o zaslužku in drugič s to aktivirano takso.

Gospodarski program vlade.

Dne 23. t. m. je predsednik vlade dr. Milan Srškić na skupni seji narodne skupščine in senata obrazložil program vlade.

Najvažnejša točka tega programa je ureditev kmetijskih dolgov.

Uredba uvaja olajšanja v odplačevanju dolgov. Zaščiteni so kmeti, ki imajo manj kot 75 hektarjev zemlje in se z njo preživljajo. Odplačevanje se bo vršilo dvanajst let s 3.54% obrestmi zasebnim upnikom, denarnim zavodom pa 6.02%. Odstotek odplačila narašča do dvanajstega leta in znaša prvo leto 6, zadnje leto okoli 17 do 18 odstotkov.

Nelikvidnost denarnih zavodov, to je,

zapora denarja preneha

najkasneje v dveh mesecih. Zavodi, ki jih ni mogoče rešiti, morajo likvidirati s čim manjšo izgubo. Režijski stroški denarnih zavodov bodo določeni s posebno naredbo. Po novi zakonodaji bodo prepovedane tantjeme in honorarji za člane upravnih odborov in nadzorstev. Tudi glede prejemkov in pokojnin nameščencev bodo izdana posebna navodila.

Vlada namerava organizirati dalje javna dela

v svojem področju in v področjih samoupravnih edinic. Ta načrt naj ima socialni pomen ter namen izvesti čim enakomernjšo obnovo gospodarstva po vsej državi. Za preskrbo nezaposlenih se bodo ustanovili posebni odbori, v katerih bodo zastopane občine in imajo podajati tudi iniciativo za javna dela, ki jih mora odobriti ministrski svet na podlagi predlogov sreskih odborov. Minister za gradnje bo upravljal v ta namen poseben fond. Enake fonde bodo snoval banovine. Dohodki fonda se bodo zbirali iz doslej posojenih fondov za podpore, z davkom 200 Din na 100 kg čistega bencina in 50 Din na 100 kg čistega bencina ter 15 Din za 100 kg cementa. Banovine bodo o dotiranju fonda za javna dela sklepale same, ki lahko uvedejo trošarino na vino in žganje. Višino trošarine določi finančni minister. Vinogradnikov trošarina ne sme obremenjevati.

Obrestna mera

sme znašati največ tri odstotke nad obrestno mero Narodne banke. Vlada se pogaja z Narodno banko, da bi znižala obrestno mero na 6.5 do 7 odstotkov.

S posebno naredbo se

prepovedo karteli,

ki najbolj pritiskajo s cenami na konzumente. Izšel je tudi nov

zakon o bankah,

ki nalaga več odgovornosti upravnim odborom in nadzorstvom denarnih zavodov.

Izide tudi poseben

zakon o združništvu,

ki bo omogočal kredite zadrugam, ki jih je mogoče rešiti iz težavnega položaja.

Predsednik vlade pravi končno, da ti ukrepi odgovarjajo razvoju našega gospodarstva.

Med Jugoslavijo in Turčijo je bila sklenjena te dni arbitražna in nenapadna pogodba.

Delavsko zborovanje po volitvah v Delavske zbornice.

Predvsem so po volitvah v Delavske zbornice nastale pri osrednji upravi v Zagrebu, kjer so svobodne strokovne organizacije dobile ogromno večino, neprimerne razmere. Ni vseeno, kdo zastopa Zagreb v tej upravi. Doslej so imeli delavci štiri zastopnike, 2 orsovca, 1 žuti, 1 ursovec. Ker žuti v Zagrebu dejansko nimajo glasov in je Ors dobil samo 409, dočim so svobodne strokovne organizacije dobile 5267 glasov, je potrebna, da se zastopstvo v Zagrebu izpremeni.

Kar velja za Zagreb, velja tudi za Ljubljano. Zahtevamo, da se sedanja uprava izmenja, v kateri bodo zastopane organizacije po proporcionalnem številu glasov, ki so odpadli na posamezne liste v delavski skupini.

Še bolj pravilne in nujne bi pa bile volitve.

Spoznanje.

Industriji so gledali samo nase in na svoj profit, pozabili pa so na konsumenta.

Češki tekstilni industrijec pravi: Pokazalo se je, da z naraščajočo produkcijo blaga človeštvo ni obogatelo. Kupna moč množic ni v enaki meri naraščala. Statistika je služila samo produkciji in prodaji blaga, ni se pa ozirala na možnost kupovanja in pomnožitev kupcev. Povprečni prejemek delavca se med najživahnejšo periodo produkcije ni zviševal, marveč prej padal. S tem si je kopala produkcija svoj lastni grob. Mislila je le nase, ne pa na svoje kupce. Kmetije in delavci blaga, ki so ga izdelovali, niso mogli več kupovati.

Dve poti sta sedaj. Konservativna: Producira naj se le toliko, kolikor more (po statistiki) konzimirati sedanja kupna sila.

Naprednejša: Kupna sila konzumentov naj se zagotovi z minimalnimi plačami in cene žitu naj se določijo sorazmerno s sedanjo produkcijo.

Če podjetniki uvidevajo to potrebo, kakor jo opisuje industrijec, tedaj priznamo, da je trenutno to edini izhod, ne da bi se sicer načelno identificirali s podjetniki.

Kitajska razpada. Kitajska velika republika je pričela razpadati. Najprej so Japonci odtrgali Mandžurijo, sedaj pa je proglasil vojaški poveljnik provinca severno od Kantona, po imenu Fukun, za samostojno državo.

Zadnja pot sodruga Antona Zugwitza.

Če je kdo dvomil o njegovi priljubljenosti, jo je videl v petek in videl v soboto. Ko so našli truplo s. Zugwitza — o tem glej spodaj — in so bile opravljene vse formalnosti, je bil s. Zugwitz še v četrtek pozno zvečer prepeljan v Delavski dom, kjer mu je bil v veliki dvorani pripravljen mrtaški oder. Še istega večera so ga začeli obiskovati najozbilnejši znanci in sodelavci ter se poslavljali od njega. Njegov izraz je bil tako vsakdanji, tako mil, kakor je bil vedno, zlasti tedaj, kadar je doživel kak nov uspeh. To romanje se je v petek in soboto nadaljevalo. Cele množice so prihajale k njemu in le redko je bil dostop do odra prost. Mnogi njegovi prijatelji so posedali ob njem in se niso mogli ločiti od njega. Tako n. pr. v petek zvečer, ko je bila dvorana nabito polna ljudi, ki so sedeli po vsej dvorani po več ur in oživljali spomine na pokojnika. Medtem pa se je pogled na dvorano začel lepšati in postajal je veličasten. Venec za venecem je prihajal, skoro vsi z rdečimi trakovi. Zadaž za krsto sta bila pa obešana rdeča prapora kovinarjev z Jesenic in Javornika. Pogled je bil res veličasten. Krste sploh ni bilo mogoče videti in okrog so bili veneci z Jesenic, z Javornika, iz Moistrane, z Dobrave, iz Gorij, iz Ljubljane, s Prevalji itd. Saj jih je bilo 30.

V petek zvečer se je sestel zaupniški zbor vseh združenih jeseniških razrednih organizacij, oziroma odbori vseh teh organizacij k skupni žalni seji. Tu so poročali ss. Čelešnik, Kristan, Toman, Šega, Škrlič o pokojniku, o dosedanjih ukrepih in o pripravah za pogreb. Izbran je bil petčlanski odbor, ki mu je bila poverjena organizacija pogreba, s sodrugom Tomanom in Škrličem na čelu.

Približala se je ura zadnje poti. Pogreb je bil že pripravljen, pa je bilo treba urediti še nepredvidene formalnosti zaradi praporov, dasi so bile iste prvič urejene že dan poprej. In začetek pogreba se je zakasnil. Vse je bilo že pripravljeno, ko so odnesli truplo s pokojnikom pred glavni vhod v Delavski dom, kjer je ob pol 4. uri popoldne stopil na stopnišče s. Cvetko Kristan, da se zadnjič poslovil od pokojnika v imenu zadrugarjev. Votlo so donele skozi žalosten, deževno-snežen dan njegove besede, v katerih je omenjal delo pokojnika na zadrugarškem polju, njegove uspehe in borbe. Omenjal je žalostno dejstvo, da je ta dom, za katerega se je s. Zugwitz najbolj boril, da ga privede v last jeseniškemu delavstvu, postal niemu kot prvemu poslednje zavetišče. In da je mož Dela umrl med delom. Kje drugje naj bi ga pa smrt sicer našla? Istčasno pa je pokojniku objubil, da bodo njegovi sodelavci in učenci nadaljevali njegovo delo vse dotle, dokler ne bo uspelo, dokler ne bo zgrajen boljši, pravičnejši svet, na katerem bo dobro vsem. Javorniški »Svobodaši« so zapeli »Vzbujenje duhov«, ki je seglo navzgor do dna srca. Zatem pa se je sprevod začel pomikati. Bil je popolnoma civilen, ker je bilo zaradi gotovih pogojev odklonjeno cerkveno spremstvo. Pa o tem morda še kdaj. Sprevod je otvoril rdeči prapor jeseniškega SMRJ, sledili so mu prapori javorniškega, leščanskega in ljubljanskega SMRJ, dalje železničarski in lesnih delavcev iz Ljubljane. Zatem veneci, 30 po številu, od tega 23 z rdečimi trakovi. Venec so dali m. dr.: obe jeseniški zadrugi, SMRJ Jesenic in Javornik, Zveza delavskih žena Jesenic, »Svoboda« Javornik, zadrugi nameščenci, krajevni odbori zadrug z Dobrave, Borovelj, Jesenic, iz Gorij in Moistrane, Del. podp. društvo, žebljarna SMRJ, kjer je pokojnik delal, Delavska zbornica, Strokovna komisija, Oblastni odbor SMRJ, centrala Zveze del. žena, Konzumno društvo za Slovenijo, zadrugarji Meziške doline, dalje cela vrsta družin, tudi mnoge z rdečimi trakovi. Eden je bil lepši od drugega. Za veneci je korakal zaupniški zbor SMRJ in zadrugi svet, zatem članstvo SMRJ in zadrug, Zveza delavskih žena in deklet, uslužbenci zadrug, pevci javorniške »Svobode«, godba SMRJ, načelstva in nadzorstva Splošne gospodarske zadrug,

Splošne hranilnice, Saveza MRJ, sledila je nato krasna krsta s pokojnikom, na kateri je bil izredno lep rodbinski venec samih nageljnov, sledili so sorodniki, delegati in ostali udeleženci. Takega pogreba Jesenic menda še niso videli. Nekaj tisoč ljudi je spremljalo pokojnika. Med gosti smo opazili m. dr. zastopnika DZ s. Uratnika, zastopnika Strokovne komisije s. Golmajerja, zastopnike oblastnega odbora SMRJ Leškoška, Verbiča, zastopstvo leščenskih in kranjskih celavcev, zastopnike Kodesa z. Koblerja, pokojnikove sodelavce na zadrugnem polju Zalaznika, Vrhunca, Jurčiča, Topolovca iz Prevalji in Borisa Kristana, zastopnika Maribora s. Jelena, zastopnika »Svobode« dr. Jelena, s. Kopača, župana Kor. Bele s. Šoberla, župana Jesenic mg. ph. g. Žabkarja, zastopnike koroško-belskega občinskega sveta, jeseniške soc. občinske odbornike, sedanje in prejšnje in mnogo pokojnikovih sodelavcev, prijateljev in znancev. Okrog 5. ure popoldne se je sprevod že v temi približal pokopališču. Tu je bil za križem izkopan grob, ki bo poštenemu, doslednemu in značajnemu pokojniku nudil prav tak mir in pokoj, kakor če bi bil drugje. Krsto so pogrezili v jamo in pevci so zapeli »Urbno žalostinko«, ki je izzvala mnogo solza. Toda skoro nobeno oko ni ostalo suho, ko je stopil k grobu svoločni naš s. Kopač in se poslovil od svojega dolgoletnega soborca v imenu celotnega pokreta. Solze so mu skoro zamorile besede, ko je prikazoval pokojnikove zasluge za delavsko stvar. Pristopil je še s. Toman France, ki je že v temi, v snegu in megli v daljšem govoru naslikal življenje Zugwitza, proletarca od mladih let do groba, Zugwitza vojaka v delavskih vrstah, Zugwitza organizatorja in graditelja, Zugwitza voditelja in borca, pionirja in rmačovalca. Pokazal je de'no tudi na dogodke zadnjih dni, ki so potrdili, kako težek je bil boj poštenega in doslednega moža. Toda objubil je v imenu celotnega jeseniškega razrednega pokreta, za katerega je govoril, da bodo vsi nadaljevali delo pokojnika do zmagae. Naslovil je nato še nekaj besed na pokojnikovo dečo in vdovo, jim pokazal njih očeta, potem pa je dal grobu in gomili, ki jima je bil odrečen verski blagoslov, blagoslov vseh navzočih, vseh onih, ki verujejo v bo'čnost in napredek cloveštva. Noč je že bila nad pokopališčem, ko so začele padati prve grude na krsto in so se znanci eden za drugim začeli poslavljati od pokojnikove krste, z globoko rano v srcu, toda s postoterenjo voljo do borbe v sebi. Sodr. Zugwitzu je bila podana čast, kakor jo je zaslužil. In ta čast je bila obenem tudi čast proletarskega gibanja.

Sodr. Zugwitza so našli v četrtek ob pol 5. uri popoldne cel kilometer nižje od elektrarne KID v Zasipu, nedaleč od Lesc. Truplo je pasiralo vse ožine, prehode,

strmce, celo jez elektrarne KDE v Žirovnici. Dva dni ga je iskalo do 500 njegovih znancev, zlasti v četrtek sistematično pod vodstvom s. Avgusta Vistra, končno ga je pa prvi zagledal iskalec s. Pavlič, mazač elektrarne v Zasipu, ki je javil to drugim iskalcem, potem pa tudi vodstvu KID. Nato so sodrugi uredili formalnosti, pa se je začel prenos, ki je bil nadvse težaven. Nosilci so si morali s sekirami naravnost krčiti pot in ta pota so bila izredno strma, tako da je malo manjkalo, da ni bilo še ene nesreče. Končno so ga v poznem večeru prepeljali na Jesenice. Truplo je bilo sicer nepokočevano, samo na glavi je imelo veliko rano od skal. Ura, ki je bila pri pokojniku najdena je kazala padeč v vodo, 3 minute preko pol 12. ure.

Iskalcem gre res vsa zahvala. In vsem ostalim, saj je vsakdo postavil svojega moža. Ob dožnanju resnice, pri iskanju, pri skrbi za pokojnikovo truplo, ob odru, kjer so mnogi bdeli skozi vso noč. Proletarska solidarnost in disciplina. Čast vsem!

Incident, o katerem bomo točno še poročali, je nastal zaradi groba. Kje, pred ali za križem? Dve kompetenci sta se borili: občinska, katere last je pokopališče, in kanonska, ki ji je bilo to pokopališče — kakor je videti — izročeno menda v 1911.

Upravo. Kanonska je stavila svoje pogoje, ki jih pa svojci niso mogli sprejeti, saj so bili za bodoče kdo ve za koliko let v naprej. In tako je bil odvzet že kupljen in izkopan grob na občinskem pokopališču, toda na tkzv. blagoslovljenem mestu pod pretujo eksakracije, lastnikom, in pokojnik je šel tja, kjer je dom drugovercev in — doslednih, značajnih mož!

Saj tudi: »tam spi Marička Mašdonova«. In tam spe vsi, ki so enaki po smrti, in ki se teča zaveda'o!

Popolnoma točno je ugotovljena nesreča s. Zugwitza. Vse ostalo je treba najodločnejše zavriniti, ker ima samo zloben namen. In v tej zvezi je treba zavriniti tudi one nespametne govorice, ki so razširjene tja do Ljubljane, da je imel s. Zugwitz pri sebi 7000, 60.000 ali celo 80 tisoč dinarjev gotovine. Ne, pooblaščenim smo izjaviti, da je pri inspekciji kasiral na Dobravi samo Din 330.— gotovine, in morda je imel še kaj svojega drobiža. Ne pa več. Kdor kaj drugega širi, naj se zaveda kaznivosti, vsi pa naj take čenče odločno zavrnejo, ker brez namena niso.

Mož Dela je mrtev. Delo pa živi. In drugi delavci so stopili na njega mesta. Delo se nadaljuje, da bo rastle in cvetelo. Njemu in nam v čast. Slava pokojniku, nam pa opomin!

Amerikanski voditelji rudarjev je optimist.

Povečanje kupne moči in skrajšanje delovnega časa.

Tajnik mednarodne rudarske zveze Tomaz Kenedy je izjavil, da je glede gospodarskega položaja v Ameriki jako optimističen. Z zakonom o obnovitvi industrije so naložene strokovnim organizacijam važne naloge. Amerikanski rudarski zvezi se je omogočilo s tem, da se je zasidrala tudi tam, kjer doslej ni bilo mogoče. V teh ozemljih so podjetniki imeli lastne garde, ki jim pravimo pikertoni, katerim je bila edina naloga, da so izvohale vsakega organiziranega rudarja ter ga javile upravi, kakor tudi preganjati agitatorje strokovnih organizacij. Z omenjenim zakonom je pa omogočeno razviti agitacijo tudi v dotičnih ozemljih. Uspeh je bil naravnost velik, ker je prinesel zvezi 350.000 novih članov. Tudi je bi-

lo z zakonom omogočeno, da se je za vituminske plavže sklenila tarifna pogodba za 300.000 delavcev.

V manifestu, ki je bil objavljen v časopisju, pravi Kenedy, da so zahteve strokovnih organizacij po povečanju kupne moči in skrajšanju delovnega časa dosegle priznanje v vsej javnosti. Manifest zaključuje s temi stavki:

Lahko smo ponosni, da smo člani strokovnih organizacij in kot rudarji ponosni na svojo zvestobo svoji zvezi, ki je mogočna, kakor še nikdar v svoji veliki zgodovini.

Zveza je pa tudi odločena, da svoje delovanje izpopolni v interesu dežele v splošnem ter zlasti rudarjev in njih rodbin.

Tone Maček:

25

Slučaj Kumbecger.

Francetu je bilo kakor da je pijan. Šele skaf mlačne vode, ki ga je gospodinja postavila predenj, da se umije, ga je nekoliko osvežil. Moral se je sleči skoraj do nagega, da se je mogel očistiti po vsem telesu in bilo mu je nekam nerodno, v prisotnosti Trpinke in njene hčere, ki pa se za svojega »purša« menda nista dosti zmenili. Izmenoma sta se z Janezom drug drugega odrgnili po hrbtu in ko sta enkrat sprala največjo nesnago s teles, sta dobila še sveže mrzle vode, da se oplakneta, nato pa sta oblekla sveže perilo.

Po tej proceduri je France začutil veliko zaspanost. Najraje bi se bil kar vlegel, a Trpinka je opominjala:

»Zajtrk je na mizi. Pojdita jest, da se ne ohladi. Počešeta se lahko pozneje.«

Janez je bil z zajtrkom hitro gotov. France je pa samo željno popil kavo, žganci so se mu upirali. Ni mu dišalo, samo pil bi bil. Komaj se je zatem zleknil po postelji, je že spal kot bi ga ubil. Nič ga niso motile muhe, niti vpitje otrok na dvorišču. Opoldne ga je morala gospodinja dvakrat klicati h kosilu. Janez je šel popoldne na potepanje, France pa zopet spat do večera.

Zvečer je premišljeval, ali bi šel še enkrat v jamo ali nič več. Saj se skoraj ni mogel več na nobeno stran ganiti, ne da bi ga zbolelo v križu ali v ramenih. Roke je imel zatekle in prsti so bili debeli in okorni, da pri večerji skoraj ni mogel žlice držati. Odrgnine na koži so se solzile in ga strahovito pekle.

A dolgo ni imel časa premišljevati; Janez je priganjal:

»Le hitro! Devet je že ura. Menda si se naspal ves dan. Verjamem, da te vse boli, a to bo čez nekaj dni že prešlo. Svoje odrgnjene roke si pa dobro natri s temle vazelinom. To ti bo omehčalo otekleline in preprečilo, da se ti odrgnine ne vnamejo. Le korajžo, kaj bi se cmeril. V nedeljo pa greš z menoj k Logarju na ples.«

France je stisnil zobe in se skušal delati vedrega. Ko sta šla proti rudniku, mu je bilo kot da ima zvezane noge, tako ga je bolelo v bokih in mečih. Ko pa sta se zopet spustila v podzemlje, mu je mrzel prepil glavnega rova vso svinčeno utrujenost in okornost nekam odpihal, da si je skoraj želel biti čimprej na toplém odkopu.

Tudi ta večer je bilo še hudó, vendar ne več tako ko prvič. Znana mu je že bila zaporednost njegovega dela, vedel je že kje je ta ali ona reč spravljena, kje mora svoje gare potisniti in kje zadržati, kje jih mora zasukati na desno in

kje na levo, poznal je že svoj rov kakor domačo hišo, mimogrede je štel podpornike in je natančno vedel, kdaj pride do prelomljene prečke, kjer bo treba roke umakniti. Pri izspavanju si je že prisvojil potrebno spretnost in mu gare niso več padle v jašek. Tudi na medlo svetlobo svoje bencinske leščerbe so se mu oči pomalem privadile. Stari Kurent ta večer ni imel več prilike ga grajati, a tudi hvaliti ni imel navade.

Tako so minili prvi, najhujši dnevi Francovega »knapanja« in sedaj ni več mislil na pobeg. Kostj ga niso več bolele, mišice so se mu nekako utrdile, odrgnine na rokah so se mu začele in na njih mesto je stopila trda koža, kakor hrastova skorja, ki se ni dala zlahka raniti. Na dlanih je dobil močne, vzbokle in trde blazine.

Ko sta se prvo nedeljo zjutraj vrnila s »ših-ta«, sta se posebno skrbno umila v treh posodah vode in oblekla sveže perilo. Janez je bil izredno židane volje; ves čas je prepeval in požvižgaval.

»Danes bodo krence, fant. 15. je. Plačilni dan. Hitro v posteljo za dve uri. Ob devetih na greva potem na rudnik. Tedaj se začne izplačevanje. Greš lahko z menoj, da vidiš kako je ta reč.«

(Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu.

Radi praznika v petek, dne 1. decembra t. l. bo izšla prihodnja številka našega lista en dan poprej kakor običajno.

K gospodarskemu programu jugoslovanske vlade. Centrala jugoslovanskih korporacij je imela v nedeljo konferenco v Beogradu, na kateri je sprejela posebno resolucijo o gospodarskem programu. Predvsem zahteva resolucija, da se industrijo upošteva, ker je bistven del gospodarstva in je pripravljena sodelovati pri obnovitvi gospodarstva. Obnavljanje ne sme biti pristransko. Pri javnih delih se mora ozirati na domačo industrijo in ne dati tujim podjetnikom posebne carinske in druge ugodnosti. Industrija se zavzema za elektrifikacijo, ugovarja določitev cen po oblastih ter so za kartelni zakon, češ, da karteli ne urejajo produkcije, ne pa navijajo cene.

»Greuel propaganda« (poročanje o strahotnih razmerah v kakem kraju z namenom, da se s tem dotični pokrajini škoduje) imenuje Nemci vsako vest iz Nemčije, ki količkolj objektivno poroča o tamošnjih razmerah sedanosti. Vsako objektivno poročanje nemška vlada tudi strogo kaznuje in je tudi pri drugih vladah dosegla, da se poročila iz Nemčije cenzurirajo. Vendar še ni nihče o Nemčiji poročal takih gorastnih absurdnosti, kakor jih poroča evropski tisk danes o Rusiji, a se nihče ne najde, da bi to protirusko »Greuelpropaganda« zavrnil v meje objektivnosti in dostojnosti. Zlasti po Nemčiji in Avstriji so pod pokroviteljstvom uradnih krogov zadnje tedne bivši ruski belogardisti razpredili obsežno protisovjetsko propagando s protestnimi zborovanji, predavanji in časopisjem, kjer se raznašajo neverjetne stvari o desolantnih razmerah v Rusiji in zlasti o gladovni katastrofi, ki baje vlada v Rusiji. Tako čitamo v avstrijskem časopisu tele strahote: »V najbolj žitorodnih pokrajinah izumirajo od lakote cele vasi in mesta, kjer leže po ulicah celi kupi mrličev, ki jih ne uspejo pokopati. Stariši ubijajo svoje otroke in jedo njih meso. V to svrhu izkopavajo mrličje tudi iz grobov. (Čemu vendar, če pa leže trupla kar na kupe po ulicah? Op. ur.) Surova repa in korenje se smatrajo kot dragocena poslastica. Človeško meso se javno prodaja tudi na trgu. Delovna meza znaša na moža dnevno 100 gramov žitnega zrnja. Tatvina klasja na polju se kaznuje z ječo do 6 let.« — In vse to prebavi evropski tisk brez pomisleka in brez odpora, kot čisto resnico in vsako takozvano »pismo iz Rusije, v katerih se opisujejo obupne razmere in ki prosijo pomoči, ki pa jih fabricirajo gotove agencije v Rigi in v Revalu, se smatrajo kot pristna. Tudi tej zavesti »Greuelpropagandi« bi bilo treba stopiti na prste, zlasti Hejlslovanom na uho povedano: v slovenskem svetu, ker vendar ne gre, da bi mi podpirali protirusko akcijo združenega nemštva, če nam je vseslovanska ideja res kaj pri srcu. Zagrebški listi so te dni objavljali poročila jugoslovanskih delegatov na proslavi desetletnice turške republike v Ankari, kjer so imeli priliko priti v stik z uradnimi zastopniki sovjetske vlade, o čemur se izražajo najpovoljnejše. Govorili so tudi o gladi, ki baje vlada v Ukrajini. Sovjetski zastopniki so to odločno zanikali in pozvali interese, da se o neosnovanosti takih vestí lahko na licu mesta prepričajo. Ko je nek naš delegat nato odgovoril, da je sam čital tako obupno pismo iz Rusije, so se mu Rusi smejali, češ, to so fabricirani protisovjetski agentur v inozemstvu. — Zdad pa pričakujemo zopet novo serijo člankov o ruskem gladi v »Slovencu« in še kod drugod.

Ošabna protidemokratska državna vlada. Ogrski ministrski predsednik Gömbös snuje vladno stranko. V Budimpešti, kjer je uvedena tajna volilna pravica, doslej ni imel ne zaslombe in ne volilcev. Te dni je dal razviti v Budimpešti zastavo svoje stranke. Na slavnosti je govoril sam. Ob nastopu Gömbösa je nekdo glasno zaklical: »Slava splošni, tajni volilni pravici!« In Gömbös je odgovoril, da Ogrsi zahodne demokracije ne potrebujejo, ogrskim delavskim mednarodnim voditeljem, to je socialnim demokratom, pa priporoča, da pobere svoje pečke. S tem je Gömbös napovedal boj demokraciji. Socialni demokrati so mu odgovorili, da jih lahko zapre in proglasi diktaturo. To more, čeprav je sam nedavno obljubil izpremembo volilnega reda. Proti nastopu Gömbösa so tudi vse opozicionalne meščanske stranke.

Iz Nemčije. Hitler razglasa, da ima Nemčija absolutno miroljubne cilje, ne mara pa, da bi se Nemčija vrnila v Ženevo. — Fašisti so pripustili nekega časnikarja v nemško taborišče. Ta je vprašal internirance, kako se jim godi. Vsak je odgovoril, da ne sme ničesar povedati. V neopaženem trenutku pa je internanec povedal časnikarju, da je

v kratkem preminulo 14 internirancev v taborišču.

S Španske. Končni volilni rezultati še niso znani. Kljub temu podajajo razne stranke svoje politične programe. Klerikalna »ljudska akcija« naglašava predvsem, da se morajo odpraviti vsi proticerkveni in socialni zakoni. Ta zahteva je jasna in je jedro reakcije. Novo vlado bo najbrž sestavil zmerni republikanec Lerroux, ki je sicer prišlaš naprednega razvoja, vendar pa nasprotnik naglega progressa. Na oporo socialistov torej ne bo mogel računati.

Umril je Viktor Scialoja. Viktor Scialoja je bil vseučilišni profesor in

Maribor.

Poživiljanje kulturnega dela med mariborskim delavstvom.

V kulturnem gibanju med mariborskim delavstvom je v poslednjem času opaziti veliko živahnost, ki bo nedvomno rodila lepe sadove. **Pevski odsek** pekov pridno vadi pod novim vodstvom g. Cibica. Prav tako agilno se vežba tudi **tamburaški odsek**. — Povsem novo življenje pa je zavladalo med našimi »Svobodaši«. **Pevski odsek** se je znatno ojačil. Zlasti se je priglasilo k petju mnogo sodruživ iz vrst tekstilnih delavk, zato ne pretiravamo, če povemo, da nas bo ta mešani zbor pri svojem prihodnjem nastopu razveseljivo presenetil. **Dramatski odsek** se je tudi številčno ojačil in pripravlja za obletnico Cankarjeve smrti vpriporitev odlomkov iz Cankarjevih del. Tudi **sportni odsek** se je v tem letu prav hrabro boril na zelenem polju in izgleda, da je postal prvak v drugorazrednem moštvu. Najbolj razveseljiv pojav pa so sijajno obiskana predavanja in diskusijski večeri, ki se vršijo izmenoma

K vprašanju zgradbe vmesne radio-odajne postaje v Mariboru. Iz krogov radio-naročnikov smo prejeli: Uprava ljubljanske odajne postaje in z njo tudi drugi merodajni faktorji se trudijo dvigniti število radio-naročnikov. Ker leži Maribor v takozvani mrtvi coni, je projektirana gradba vmesne odajne postaje, ki naj bi omogočila dober prenos. To nastojanje moremo samo pozdraviti. Po našem mnenju pa je v prvi vrsti nujno potrebno skrbeti za nemoten sprejem. Res je, da predvideva zakon zaščito radio-naročnika pred zlonamernimi motnjami, pa kaj pomaga, ko mora radio-naročnik — če se mu sprejem moti po tretji osebi z nezavarovanimi motorji, visokofrekvenčnimi aparati itd. — sam ugotovljati vzrok motnje in posestnika takih aparatov izslediti ter šele nato (samo konkretno) prijaviti poštni direkciji v Ljubljani, ker tukajšnja poštna uprava za take prijave ni pristojna. V vseh državah so vpostavljeni pri radio-odajnih družbah posebni tehnični oddelki, ki sistematično odpravljajo vse motnje. Kako si more radio-naročnik sam nabaviti aparate, s katerimi bi mogel svojo okolico preiskati po vzrokih motenj? Ne preostane mu drugega, kakor da se uda v usodo in čaka vsak dan toliko časa, dokler njegov sosed ne preneha z masažo, ali pa, da končno odpove svoj radio-abonma če hoče obdržati še kolikorotiko zdrave živce. — Poštna direkcija, pa tudi trgovci z radio-aparati so tu dolžni napraviti red če se noče, da bi številno radio-naročnikov vs bolj padlo. Mi radio-naročniki niti ne zahtevamo, da bi moral biti motilec sprejema kaznovan, ampak le to, da mora isti prisilno namestiti na vsakojake ta-

Celje.

Simultanko je odigrala šahovska sekcija naše »Svobode« proti mojstru prvaku Celja, g. Diehlu, kateri je pa bil topot izredno v formi. Posrečilo se nam je po sodruživ škorjancu rešiti 1 partijo v svojo korist. Ostale partije, 17 po številu smo izgubili. Občutimo pomanjkanje smotrene gojitve te lepe in duhovite igre. To bomo morali sedaj v zimskih večerih temeljito popraviti.

Nemški tečaj se vrši vsak petek, od 20.—22. ure zvečer v jedilnici Javne kuhinje. Vpisnina znaša Din 10.—, učnina pa po Din 2.— za vsak večer. Ako bo dovolj interesentov, ki bi hoteli s tečajem samo nadaljevati tam, kjer smo končali preteklo sezono, se bo po možnosti še enkrat na teden vršil nadaljevalni tečaj. Sicer pa ostanemo kar pri začetnem tečaju.

Čajanko z obdarovanjem priredimo v nedeljo, dne 3. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu. Otroke se bo obdarovalo, na kar posebno opozarjamo delavske stariše. Kjer smo mi, mora biti tudi naša deca. Apeliramo na Vašo zavest!

All si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

je umrl v 78. letu starosti. Po preprčanju je bil svobodomislec. Udeleževal se je verjajlskih mirovnihi pogajanji za Italijo. Leta 1919 je postal italijanski zunanji minister in je zastopal Italijo leta 1925 na lokarnski konferenci. Pomemben je ta politik zlasti zaradi tega, ker je bil mnenja, da je prijateljska zveza med Italijo in Jugoslavijo naravna ter je to stališče tudi zagovarjal.

Na Kubi se zopet puntajo. Komaj je vlada zadušila vstajo revolucionarnega vojaštva v glavnem mestu Havani, so v provinci Santa Clara revolucionarji v petih mestih zasedli vojašnice. Boje se, da se bo ta vstaja razširila tudi na druge province.

vsako sredo zvečer. V sredo, dne 15. t. m. je bil diskusijski večer prav lepo obiskan. Govorilo se je o postanku fašizma. Vodil je diskusijski večer s. Teply. Še mnogo boljše pa je bilo obiskano predavanje minulo sredo, ki je bilo v vsakem oziru posrečeno. Predaval je s. Teply o postanku in razvoju delavskega gibanja. Predavatelj je na poljuden način očrtal razvoj delavskega gibanja in žel za svoja zanimiva izvajanja obilo zasluženega priznanja. Prihodnjo sredo se bo vršil diskusijski večer, ki ga bo vodil s. Eržen. Razgovor bo o »Ženi v družbi in delavskem gibanju«. Na prihodnjem predavanju pa bo govoril s. Pe-tejan »O delavskem gibanju v Italiji pred dobo fašizma«. Delavstvo pridno poseča vsa ta predavanja, potrebno pa je, da jih pride še več, da se zanimanje še poveča v korist vsemu delavstvu in v ponos delavskemu gibanju.

ke aparate varnostne naprave. V to svrhu pa je potrebno da se za izsleditev izvora motenj vpostavijo tehnični oddelki — kot so pri telegrafu ali telefonu — ki bi morali kot uslužbenici na stroške uprave odajne postaje ta posel izvršiti, ne pa na stroške radio-naročnika, kakor je bil to doslej slučaj. Priporočamo ljubljanski radio-družbi, da ne bi prezrla teh vrstic, če ji je v resnici kaj ležeče na povečanju števila radio-naročnikov. S tem bo povečala svoje dohodke, obenem pa bo izvršila v polnem obsegu tudi nalogo radio-odajne: izžarevati izobrazbo v vse sloje prebivalstva.

Več radio-naročnikov.

Repertoar mariborskega gledališča.

Torek, 28. novembra ob 20. uri: »Pop Čira in pop Špira«. Red C. Znizane cene.

Sreda, 29. novembra ob 20. uri: Študentje smo«. Red B.

Djuka Trbuhovič bo gostoval predvidoma sredi prihodnjega tedna. Nastopil bo kot Dorošinski v Granichstädenovi opereti »Orlov«.

V sredo, 29. t. m. ponove domačo opereto »Študentje smo«, delo, ki ga odlikujeta živahna, v načinu jazzá pisana glasba ter zabavna in komičnih situacij polna vsebina. Predstava bo za red B.

Za šolska deca kupujte le pri nas na Slomškovem tegu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Trbovlje.

Predavanje. V soboto, dne 25. novembra se je vršilo drugo predavanje »Svetovni nazor — svetovno hotenje«, ki je bilo dobro obiskano. Predaval je s. Jurij Arh, ki je orisal globlje pojmovanje življenja, socialne strukture in razvijajoče hotenje človeštva, osobito onega v današnji družbi zapostavljenega človeka, po duševni povzdigi, realni miselnosti in enakopravnosti. Predavanje se bo nadaljevalo.

Nova godba. V Trbovljah imamo delavsko godbo, ki je po vsej Banovini znana kot ena najboljših godb v Dravski banovini. Ona ustreza po svoji kvaliteti še tako razvajejen in glasbeno nadarjenim poslušalcem. To godbo, ki je res delavska, vzdržuje deloma delavstvo s skromnim mesečnim prispevkom Din 1.— na delavca. S temi prispevki se nabavljajo novi instrumenti itd. Gotovim krogom v Trbovljah pa ta povsem izvrstna delavska godba ni všeč, menda zato, ker je »delavska«, radi tega ustanavljajo novo godbo. Mi nimamo nič proti, če kdo rabi muziko in si jo ustanovi, pač pa smo proti temu, da bi se za novo muziko, odtegovalo rudarjem od plače mesečni prispevek, kakor se govori. Sedaj ko živi rudar v največji bedi, se ne sme niti pare več odtegniti od njegovega nezadostnega zaslužka. Pri novostanovljenih godbah je treba mnogo sredstev za godala, in če bi se v začetku odtegovalo en dinar, bi potem to lahko naraslo na 5 Din mesečno in še več. Zato povemo enkrat za vselej: kdor hoče v Trbovljah več muzike, naj si jo sam plača.

Ravno občutljive obleke iz volne, svile in umetne svile, kakor tudi pestrobarvna oblačila zahtevajo še prav posebno nego. Persil, ki se raztopi v hladni vodi, opere vse oblačila na lahek način, ter jim poda zopet prvoten sijaj. Le poizkusite enkrat Persil, ter pazite tudi na navodilo o uporabi.

Persil tudi za fine tkanine.
Persil se prodaja samo v zaprtih zavitkih.

Zagorje ob Savi.

Koncert »Svobode«. V nedeljo, dne 19. novembra je priredil pevski odsek »Svobode« v dvorani Zadrúžnega doma na Lokah svoj prvi pevski koncert. Nastop sam na sebi je pokazal, da imajo člani dobre glasove in mnogo volje. Vendar trenutno jim še manjkata glasovna uglasjenost in pa sigurnost. Začetek je pač povsod težak in je treba pogumno prebroditi ga, potem bo pa že šlo.

Zadeva stanovanj v občinski hiši. Pri nas v Zagorju ima občina v svoji posesti hišo, katere se je nekaj uporabljala za izolirnico. Ko se je pa za ta namen napravila nova zgradba, so to hišo preuredili za stanovanja. V njo so se naselili pod prejšnjo občinsko upravo na predlog socialističnih odbornikov najrevnejši ljudje, ki so plačevali malenkostno najemnino. Kakšna revščina je pri teh ljudeh, je razvidno iz tega, da sta v eni sobi, brez kuhinje, stanovali dve družini in sicer ena štiričlanska in ena šestčlanska, v drugem stanovanju zopet dve družini in le dve družini sta imeli vsaka svoje stanovanje. Sedanja občinska uprava je pa vsem tem stanovalcem, razen enemu, stanovanje odpovedala. To odpoved moti vira s tem, češ, da rabi te prostore za šolske razrede, ker je najemnina v Sokolskem domu predraga. To je čisto prav, če se varčuje, vendar ne vemo če je tako varčevanje socialno pravično, t. j. če se bedne delavske družine postavi sedaj na zimo na cesto, ne da bi se jim preskrbelo stanovanja drugod, in je znano, da nimajo sredstev za dražja stanovanja. Mogoče bi pa uprava Sokolskega doma občini vsaj začasno na najemnini popustila, kar bi gotovo lažje stori-la, kakor pa oni reveži, ki bodo na zimo najbrž brez stanovanja.

Jesenice.

Diskusijski večeri Saveza metalških radnika Jugoslavije se vršijo vsak drugi ponedeljek, oziroma vsak drugi petek. En teden n. pr. od 26. t. m. dalje se vrši diskusijski večer v petek, dne 1. decembra, potem se vrši dne 4. decembra (v ponedeljek), potem v petek, dne 15. decembra, zatem v ponedeljek, dne 21. decembra itd. Obiskujte te diskusijske večere v vsaj tolikšnem številu, kakor je bil obiskan prvi dne 20. novembra.

Za tiskovni sklad »Delavske Politike« je daroval dr. Štempiher namesto venca na krsto pok. sodruha Antona Žugwitzza Din 100.—. Najlepša hvala in v posnemanje!

Vsi, ki se želite naročiti na »Delavsko Politiko«, oglasite se pri svojih zaupnikih ali pa pri s. Cvetku Kristanu v Delavskem domu, Cankarjeva cesta 3. Mesečna naročnina Din 10.—. Naročnina se sprejema istotam.

Socialno skrbstvo na Čehoslováškem. Minister za socialno skrbstvo dr. Czech je poročal v proračunskem odseku, da je država izdala zaradi nezaposlenosti 900 milijonov Kč, to je 1 in pol milijarde dinarjev.

Pred volitvami:

Paznik rudarju: »Ti, jutri se praznuje, Ti pa pridi na šiht pa glej, da boš tako volil, kakor sva ti že jaz in gospod inženjer povedala.

Po volitvah:

Rudar inženjerju: Gospod inženjer, kraj je silno trd, porabil bom več streliva kakor navadno. Akord od vozička je premajhen, se ne bo dalo nič zaslužiti, zato Vas prosim, da mi daste dodatek na akord.

Inženjer: Glejte, da boste dali toliko in toliko vozičkov, mudi se.

Rudar boječ: Gospod, sem volil kakor so mi gospod rekli.

Inženjer: Me nič ne briga, »leistenga«, »leistenga«.

Nacionalista Ludvik Tomanič in Franc Kristl pred sodiščem.

Iz sodbe sreskega sodišča v Mariboru. — »Vsi marksisti so protidržavni elementi.«

Poročali smo že, da sta bila pred mariborskim sreskim sodiščem dne 11. novembra 1933 obsojena odlična somišljenika Narodno strokovne zveze, agitator Ludvik Tomanič in četovodja vitezov Narodne odbrane Franc Kristl, ki je ključavničar delavnice državnih železnic.

Medtem je izšla že tudi pismena sodba in lahko torej že obširneje poročamo o tej zanimivi sodni razpravi.

Kaj pravi sodba?

Glasom sodbe VII Kps 527-33 sta obdolženca Tomanič Ludvik in Kristl Franc kriva, in sicer:

1. obdolženec Kristl Franc, da je v noči na 13. avgusta s pestmi prizadel B. R. poškodbe lažjega značaja, obstoječe v kožni brazgotini na temenu, odrgnine kože na levem kazalcu in krvnih podplutbah na desnem sedalu.

2. Tomanič Ludvik, da je a) leta 1932 sestavljaj obrtoma za druge osebe listine o pravnih poslih in je Šantla Anton obdolženca za to večkrat pogostil; b) poleti 1932 dovedel Šantla Antona z namero, da bi si pridobil protipravno imovinsko korist, za lažnim predstavljajem činjenice, da bo napravil »pritožbo« in da je treba za to Din 52.— kolkov, v zmoti; c) v noči na 13. avgust razžalil P. Kristlino z besedami: »Vi ste navadna k...«, pljunil pred njo, ji dal zaušnico, pomagal naklepoma storiti Kristlu Francu dejanje pod 1. s tem, da je kazal na B. R. z besedami »ta ni, oni mali je.«

č) da je dne 2. septembra pred tovarno Zelenka in drug razžalil Alojza Muršiča z besedami »drži gollo, p... Ti materna, protidržavni element, jebem ti mater« in ga sunil v prsa.

d) dne 17. oktobra v Vetrinjski ulici žalil J. Franca z besedami »Vi ste protidržavni element, ali ne veste, da ste v državni službi?«

K a z e n.

S tem sta zakrivila Kristl Franc prestopke zoper življenje in telo in se obsodi na 7 dni zapore.

Tomanič Ludvik prestopke po § 120 zakona o advokatih, prestopke prevare po § 334-1 k. z., prestopke zoper čast, zoper življenje in telo in se obsodi na 60 dni zapore in oba nerazdelno na povračilo s svojimi dejanji združenih stroškov kazenskega postopanja, pri čemur so stroški pri Kristlu Francu izterljivi, pri Ludviku Tomaniču pa neizterljivi. Oba obdolženca morata plačati zas. udeležencu B. R. odškodnino v znesku Din 200.— Sodba je glede Kristla Franca pogojna, izvršitev kazni se mu odloži po § 65 k. z. na 1 leto.

Iz poteka razprave. Predkazni.

Sodnik je pri razpravi prečital tudi kazenski list Ludvika Tomaniča in ugotovil, da ima Tomanič že predkazen hudodelstva tatvine iz l. 1922 šest tednov ječe in iz l. 1929 dva meseca zapore radi goljufije.

Zabavni dvogovori o marksistih.

Dolga razprava o teh številnih tožbah je bila večkrat skrajno zabavna. Ves čas ji je prisostvoval tudi g. Vojska, ki običajno koraka v uniformi na čelu vitezov Narodne odbrane.

Po shodih nacionalistov se je že ponovno slišalo, da so marksisti »protidržavni elementi«. Tudi po njihovih časopisih se to

čita. Zanimivo je torej slišati, odkod prihajajo nacionalistom takšne informacije o marksistih. Med razpravo proti Tomaniču in Kristlu se je razvil med drugim tudi ta klasični dvogovor:

Tomanič (bivši inkasant »Volksstimme«): »Priznavam, da sem rekel J-u, da je protidržavni element.«

Sodnik dr. Dev: »Zakaj ste mu to rekli? Kako to utemeljujete?«

Tomanič: »Zato, ker je marksist.«

Sodnik: »No, in če je marksist, mora biti protidržavni element?«

Tomanič: »Vsi marksisti so protidržavni elementi.«

Sodnik: »To je pač Vaše osebno mnenje.«

Publika se je prav od srca smejala temu ugotavljanju protidržavnih elementov. Žal, da vse to ni samo smešno, ampak marsikdo o marksistih tudi v drugačnem položaju, kot je g. Tomanič, poroča na ta način o državljski zavesti marksistov, toda iz podobnega vira.

Zapisovanje železničarja Jevšnikarja.

Ko je sodnik zapisoval podatke tožnika Jevšnikarja, katerega je ozmerjal Tomanič za protidržavnega elementa, sta si navzoča Drago Vojska in obdolženi Kristl zapisovala podatke.

Kristlovo »narodno ogorčenje«.

O pretepanju tožnika R. B.-ja ugotavlja sodba med drugim: »Tomanič je pri tem rekel, »ta ni B., oni mali je,« nakar je začel Kristl Franc pretepati B. s pestmi, ga vršel na tla in ga tudi na tleh ležečega suval s pestmi.« Iz gorenjih ugotovitev je nadalje razvidno, da je Kristlov govor, da je pretepel B. iz narodnega ogorčenja, ker da je B. psoval neko družbo s izrazom »Windsche« — prazen.

»Obtežila je bila v vseh primerih surovost obdolženec, ki sta napadla mirno družbo. Ker kažejo dejanja obdolženec nujno hudoben značaj, je sodišče obema obdolžencema odmerilo strogo kazen § 181 k. z.«

Priča Jevšnikar je izpovedal, da mu je obdolženi Tomanič rekel tudi: »Tote marksiste bomo še vse na cvrtnato nit obesili.« Priča pa sam povdarja, da se Tomaničeve pretnje, ki je ne more smatrati resnim, ni prav nič prestrašil, vsled česar smatra sodišče, da ni podan dejanski stan prestopka po § 247 k. z.

Tomanič pri »narodnih«.

Glasom sodnega zapiska je ta junaški L. Tomanič tudi izjavil:

»To sem ji (P.) rekel radi tega, ker sem zvedel od zaupnikov Narodno strokovne zveze, h kateri tudi sam pripadam, ...«

Značilna fotografija teh mariborskih nacionalistov bo menda marsikomu v pouk in zabavo.

Vedeti je treba, da je bil Tomanič glavni steber »plavih« ves čas volilnega boja v Delavsko zbornico.

Delavski sport.

v tajništvu SK »Svobode« v Delavski zbornici, kjer dvignejo tudi opremo. Copate mora prinesiti vsak sam! Ker je še nekaj prostih mest, se vpišejo izjemoma atletični lahko v petek ob 10. uri dopoldne pri podpisane-

mu. Istotam se pa morajo zbrati tudi vsi člani lahkoatletске sekcije, kakor tudi oni drugih odsekov, ki so prosti. Podnačelnik, Lahkoatletični SK »Svobode« Maribor Sinkovič Ivan, Villius, Strnad, Tkalec, Kangler, Majcen, Žič, Rahle in Fišer se morajo brezpogojno zbrati na praznih, v petek, dne 1. decembra ob pol 10. uri dopoldne

Socialna tečaja v Črni in Prevaljah.

Preteklo nedeljo sta se kljub slabemu vremenu vršila socialna tečaja v Črni in Prevaljah. Prvega se je udeležilo 72 sodrugov in sodružic iz Črne in Mežice, drugega nekoliko manj.

Na obeh tečajih je predaval s. Petljan o temi: »Delavski zaupniki in njih naloge«. Predavatelj je najprej podal historijat delavskih zaupnikov pred vojno ter o funkciji istih. Nato je pojasnil današnji dvojni sistem zaupnikov — organizacijskih in obratnih. Obširno je govoril o nalogah delavskih zaupnikov, kaj je treba, da delavski zaupnik ve. Ob napeti pozornosti poslušalcev je predavatelj pojasnjeval razne določbe naših zaščitnih in zavarovalnih zakonov, katere mora delavski zaupnik poznati.

Ravno tako je pojasnil naloge zaupnikov kulturnih organizacij, o pomenu izobrazbe ter o delavskem tisku itd.

Končno je govoril tudi o današnji gospodarski krizi, o vzrokih in posledicah iste, o fašizmu in njegovih metodah.

Po končanem predavanju, katerega so vsi navzoči vzeli v burnim odobranjem na znanje, se je vršila obširna debata, v kateri so sodrugji zahtevali razna pojasnila v organizacijskih, kulturnih in tiskovnih zadevah. Razume se, da smo tudi nekaj novih naročnikov za »Delavsko Politiko« pridobili. Mežiška dolina se kulturno in razredno lepo razvija. Tako je prav!

Prihodnjo nedeljo, dne 3. decembra pa se bo vršil tečaj dopoldne v Mežici in popoldne v Prevaljah. Predaval bo s. prof. Teply.

Posnemajte! Za tiskovni sklad so darovali na socialnem tečaju v Črni naslednji sodrugji in sodružice: Podojsteršek S. 4 Din, Repulus Antonija 2 Din, Hribernik Ivan 6 Din, Bloder Ivan 2 Din, Trdina Alojz 2 Din, Petrič Ferdo 1 Din, Trebovc Franc 2 Din, Skrinar Andrej 1 Din, Prisljan Ivan 2 Din, Ipavc Jože 2 Din, Zobnik Marija 1 Din, Kos Albin 1 Din, Lesnik Rudolf 1 Din, Podojsteršek Micka 1 Din, Hovnik Andrej 1 Din, Vertačnik Franc 2 Din, Eisinger Berta 2 Din, Knez Marija 2 Din, Repenšek Marija 4 Din, Stopar Roza 1 Din, Dretnik Helena 1 Din, Ploder Filip 2 Din, Stopar Franc 2 Din, Podojsteršek Jurij 2 Din, Sterže Franc 1 Din, Knez Franc 4 Din, neimenovani 50 para, drug neimenovani 2.50 Din; skupno Din 58.— Iskrena hvala!

Ptuj.

Le nikar se ne hlinite, ampak resnico povejte! Zadnjič smo nekje čitali o nastopu zastopnika narodn. delavcev proti nameravanem znižanju plač občinskim delavcem. Ta gospod se je oglašil k besedi in je rekel,

da če bi bili občinski delavci bolj Jugoslovani, da bi se on že potegnil zanje.

— Razredno zavedni delavci imamo sedaj samo dva zastopnika v občinskem svetu, pa jima nihče ne more očitati, da se ne bi zavzemala za interese delavcev, kadarkoli se je nameravalo kršiti pravice teh poslednjih. Sedaj ve sleherni delavec, kako stvar stoji. /

Ni treba, gospoda, pretakati solz, kadar se delavcem škrtja zaslužek. Saj veste, krokodil joka, kadar mrcvari svojo žrtev za južno. Kolikor nam je znano, bo vsled znižanja plač prizadetih okrog 35 do 40 delavcev, ki bodo zaslužili dnevno od Din 5.50 do Din 15.— manj. Skupaj hočejo prištediti na ta način za bodoči proračun okroglo Din 100.000.—. Proti tej politiki varčevanja na račun delavskih plač je nastopil delavski zastopnik s. Gabrijel z vso odločnostjo in ga je pri tem podpiral njegov somišljenik. Ako bi bila večina sprejela Gabrijelov predlog, potem seveda tudi škrtanja plač ne bi bilo. Dne 18. novembra so dobili mestni delavci na vpogled neko okrožnico, s katero jim je bil javljen sklep občinskega odbora, da se jim bodo znižale plače od 1. januarja 1934 in da so odpuščeni iz službe nadzornik Franc Canjko, strojnik Völkner in pa njegov sin. Radi redukcije plač je bilo delavstvu nadalje sporočeno, da kdor bi se branil pristati na znižanje zaslužka, bo v 14 dneh odpuščen iz službe.

Delavec ima samo še to možnost, da izbira med manjšo ali pa še večjo bedo.

Kulturni pregled.

Narodno gledališče v Ljubljani. — Drama.

B. Shaw: Sveta Ivana. Poslovenil Oton Zupančič; režiser Bratko Kreft. »Sveta Ivana« je bila uprizorjena z velikim uspehom in doživela že več repriz s polno hišo. Uprizorila so jo z velikim uspehom že vsa večja svetovna gledališča in igralke so bile naravnost ponosne, če so dobile to vlogo. Pisatelj Shaw je v »Sveti Ivan« zbral nepričakovane in drzne slike in s trpkim in žgočim ironijo je bical vse, kar je sentimentalnega in na čem trpi naš današnji malomeščan. In poleg vsega je to delo velike umetniške vrednosti, dokaz spoštovanja pred pravo človečnostjo; obenem pa odkrita kritika nekdanjih dni in današnjih časov. S to dramo je gledališče pokazalo, da ve kako je treba korakati in kam kazati pot, da obiskovalci gledališča ne zaidejo v kaos današnje gospodarske in duševne krize v še večji duševni kaos.

Režiser Kreft je pokazal svojo ustvarjalno moč, ter je podčrtal v dramu socialno vzročnost pojavnost Ivane ter tako izrekel s to uprizoritvijo kritiko tedanje in sedanje družbe, kakor je to naredil pisatelj Shaw, ko je napisal to dramo. Igralci so bili odlični in se je videlo, da žive v svojih ulogah. —g—

PERJE

sivo, čehano, kg 25.—
Polpuh beli, kg 95.—
Puh sivi, kg 100.—
Puh beli, najfinejši kg 220.—
 vse kemično čiščeno!

Eksportna hiša „Luna“, Maribor

Vozički za lutke

komad od
Din 75.—,
Din 100.—,
Din 140.—.

Eksportna hiša Luna

Maribor, Aleksandrova c. 13

Vsi letni naročniki „Radiowelt“ dobe 14 karatno originalno ameriškansko

zastoni

zlato nalivno pero ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

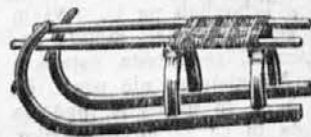
Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ svet. Naroča se Administration der „Radiowelt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene pončne tehnične članke.

Iščemo: Kolorista, strojnega tiskarja in po enega predelavca

v barvni kuhinji in pralnici. V poštev pridejo samo izvežbane moči, ki se lahko izkažejo z večletno prakso. Pismene ponudbe na upravo lista, Maribor, Ruška c. 5.

SANKE

najboljše kvalitete
 enosedežne . . . Din 65.—
 dvosedežne . . . Din 85.—
 trisedežne . . . Din 95.—

Eksportna hiša Luna

Maribor, Aleksandrova c. 13

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. — Telefon števil. 2324.